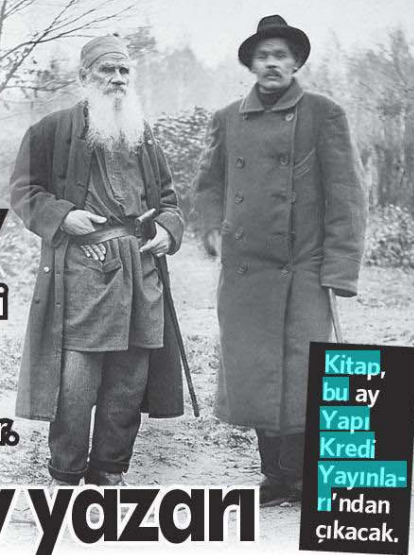

“Tolstoy’dan Anılar”, çağına damga yuran iki büyük yazarın, Tolstoy ile Gorki’nin bilinmeyenlerini yansıtmayı bakımından okunması bir eser.

İki dev yazarı buluşturan kitap

Enis Kismet eniskismet@hotmail.com

Yukarıdaki fotoğrafa iyi bakın: Solda sadece Rusya’da 40 milyon adet satan “Savaş ve Barış”ın yazarı Tolstoy sağda ise sosyalist gerçekçi edebiyat denince akla ilk gelen yazar Maksim Gorki’yi birlikte görüyoruz. Fotoğraf 1900 yılına ait.

28 Mart 1868’de dünyaya gelen Maksim Gorki, anne ve babasını küçük yaşta kaybeder. Soyadı Gorki, acı anlamına gelmektedir ve “İsmin kaderindir” söyleminin belki de en acı ile yetişen kişisi olacaktır o. Anneannesi ve dedesi tarafından büyütülür. Sadece bir kaç ay okula gider; dedesinin sefaletle dolu evi onu küçük yaşta çalışmaya iter. Bulaşıkçılık, kunduracılık, hamallık gibi işlerde çalışmak zorunda kalır. Hatta yaşamına son vermeyi bile düşünür. 21 yaşında iken kalbine bir kurşun sıkıp yaşamına son vermek ister ancak kurşunu isabet ettiremez. Küçüklikten beri onu hayata bağlayan tek şey olan okuma tutkusuna dört elle sarılır. Öyle ki okuma sevgisi onun içindeki dehayı ortaya çıkaracak en büyük yol olur.

Tarihler 1892’yi gösterdiğinde Tiflis’te Kafkasya Gazetesinde çalışmaya başlayan Gorki, pek çok gazete ve dergiye yazılar ve öyküler yazar. Rus Devrimi öncesi halkın yoksul, aciz ve eşitsizlik gören sınıflarını aktarır okuyucuya. Çünkükendisi de çok acılar çekmiş ve bu sınıflar arası yıkıcılığın en çok yıpratmış kişilerden biri olmuştur. Öykü aracılığıyla bu durumları ak-

taran Gorki’nin hayatının dönüm noktası ise 1900’de Çehov ve Tolstoy’la tanışması olur. Rus edebiyatının gelmiş geçmiş en büyük yazarı olarak nitelendirilen, yaşadığı dönemde Rus çarı II. Nikolay da dahil olmak üzere pek çok kişi üzerinde en etkili kişilerden biri olan Tolstoy, yine o dönemde medyanın gücünü ilk farkedendenlerden biri olarak her sözü ‘genel geçer’ kabul edilen büyük bir kanaat önderiydi. Tolstoy, Gorki’nin vizyonuna inanıp güvendiğini onu her zaman destekleyerek gösterdi. Aralarındaki edebi arkadaşlık, Rusya’nın içinde bulunduğu açmazı ustalıklı yansıtabilmeleri onları dünya tarihinin en iyi yazarları arasına taşıdı. Maksim Gorki’nin kaleminden çıkan “Tolstoy’dan Anılar” kitabı bu edebi arkadaşlığın aslında hayatın pek çok alanına temas ettiğini gösteriyor; Tanrı düşüncesinden romantizme, bilimden kadınlara, düşlere ve insanlığa pek çok konuda anılarını içeriyor. Gorki kitabın önsözünde **kitapta** yer alan anıları Oleise’deyken, Lev Nikolayeviç’in Kırım’da Gaspra dolaylarında yaşadığı sıralarda yazdığı bölük pörçük notlardan derlediğini söylüyor. Kitabın sonunda yaklaşık 25 sayfa uzunluğunda, Tolstoy’un ölüm haberinin akabinde yazdığı ve bilhassa ‘tamamlamadığını’ söylediği bitmeyen bir de mektup bulunuyor. “Tolstoy’dan Anılar”, çağına damga yuran iki büyük yazarın, Tolstoy ile Gorki’nin bilinmeyenlerini yansıtmayı bakımından okunması bir eser.

Tolstoy’un günlüğü

GORKİ, Tolstoy’un bir gün kendisine günlüğünü verdiğini ve okuduktan sonra aralarında geçen diyalogu şöyle anlatıyor **kitapta**: “Bana okuyayım diye verdiği günlüğünde garip bir özdeyişle çarpıldım: ‘Tanrı benim isteğimdir.’ Bugün kitabı geri verirken, bunun ne demek olduğunu sordum. ‘Bitmemiş bir dü-

şünce,’ dedi, kısıp gözlerle sayfaya bakarak. ‘Tanrı benim O’nu bilme isteğimdir’ demek istiyordum belki... ‘Hayır, hayır o da değil...’ Gülmeye başladı, kitabı durup tomar yaparak gömleğinin kocaman cebine soktu. Tanrı’yla çok şüpheli ilişkileri var; bu bana ‘bir inde iki ayı’yı anımsatıyor hep.’”